

НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНА РОЛЬ ТА ІСТОРИЧНА ЗНАЧИМІСТЬ КОЛЕКЦІЇ ПРЕПАРАТІВ КАФЕДРИ ОПИСОВОЇ ТА КЛІНІЧНОЇ АНАТОМІЇ

¹Дзевульська І. В., ¹Маліков О. В., ^{1,2}Ковальчук О. І.

¹Кафедра описової та клінічної анатомії

Завідувач кафедри: Дзевульська І. В., доктор медичних наук, професор

Національний медичний університет імені О. О. Богомольця

Київ, Україна

²Кафедра анатомії та патологічної фізіології

Навчально-науковий центр «Інститут біології та медицини» Київського національного університету імені Тараса Шевченка

Київ, Україна

Історичне значення наочності та клінічного напрямку анатомії людини посідає одне з провідних місць в теоретичній та практичній підготовці в системі підготовки медичних працівників та актуальне для всіх учасників освітнього процесу. Прикладом практичної реалізації такого вектору є колекція препаратів кафедри описової та клінічної анатомії Національного медичного університету імені О. О. Богомольця. Колекція формувалась упродовж віків, анатоми залишали у спадок філігранно і неперевершено виготовлені власноруч препарати з неповторною демонстрацією утворів та структур. Розглядаючи колекцію анатомічних препаратів перечитується історія кафедри, Університету, анатомії та медицини. Унікальні препарати з Віленської медико-хірургічної академії доповнені роботами професорів О. П. Вальтера, В. А. Беца, М. А. Тихомирова, Ф. А. Стефаніса, М. С. Спірова та іншими корифеями анатомії. Першу експозицію, засновану в 1777 році Яковом Бріоте в місті Вільно (Литва), Київський університет Святого Володимира отримав після рішення закриття цієї академії і приєднання та реорганізації в медичний факультет у Києві.

Засновником київської анатомічної школи професором О. П. Вальтером (який активно продовжував роботу і в напрямі фізіології людини) зібрані препарати диких та свійських тварин, птахів, риб і людських зародків, демонструють хід і розгалуження блукаючого, лицевого і трійчастого нервів, паренхіматозні органи мавп, печінка домашньої свині, статеві органи мавп. До виготовлення препаратів аномалій судин долучалися студенти Київського університету Святого Володимира.

Особливою гордістю кафедри є препарати всесвітньовідомого морфолога професора В. О. Беца. Пов'язуючи структуру з функцією, Володимир Беца почав вивчати цитоархітекtonіку кори великого мозку. Епохальною подією стало відкриття В. О. Бецом у 1874 році гігантських пірамідних клітин у V шарі (внутрішня пірамідна пластинка) кори передцентральної звинини та прицентральної часточки півкуль великого мозку. Колекцію професора В. О. Беца складають препарати центральної нервової системи людей різних вікових груп і статі, мозок мавп та деяких свійських тварин, а також колекція системи скелета ембріонів, плодів, та черепів дорослих людей з різними психіатричними діагнозами. Препарати професора В. О. Беца демонструвалися на всесвітніх виставках: експертна комісія у Петербурзі в 1871 році відзначила їх Великою срібною медаллю, а у Відні в 1873 році – Медаллю Прогресу (Fortschritts Medaille).

Експозиція препаратів серцево-судинної та нервової систем, органів чуття представлена великою кількістю різноманітних екземплярів робіт професорів М. А. Тихомирова і Ф. А. Стефаніса. Особливості лімфоїдних органів вивчав професор М. С. Спіров, що відобразилося в препаратах брижових лімфатичних утворів дихальної та травної систем людини і тварин.

Портретна галерея кафедри описової та клінічної анатомії Національного медичного університету імені О. О. Богомольця з біографічними аотаціями видатних вчених морфологів, які зробили вагомий внесок у розвиток науки не тільки знайомить з історією кафедри та анатомії, а й підкреслює велич морфології та неповторність розвитку української науки.

Анатомічна колекція навчальних препаратів кафедри описової та клінічної анатомії Національного медичного університету імені О. О. Богомольця є важливою історичною спадщиною, стимулює зацікавленість до предмету в цілому, сприяє засвоєнню теоретичної інформації та точному запам'ятовуванню анатомічних фактів, заохочує до поглибленого вивчення історичних даних для врахування важливих моментів в майбутньому. Постійна активна зацікавленість усіх стейкхолдерів анатомічними колекціями важлива для професійної орієнтації, пізнавальної, навчальної, наукової та виховної компонентів освітнього процесу.